

door Liesbeth Koenen

Kaartleggen, strikvrAGEN en kruidnagelgeur

Van hersenen en harten tot W.F. Hermans, van schimmels en Suriname tot socialisme, in Akademieverband wordt bijna alles onderzocht. Niet minder dan negentien onderzoeksinstituten telt de KNAW – behalve in Amsterdam, Den Haag en Utrecht onder meer ook in Leeuwarden, Leiden, Wageningen en Wassenaar. Tijdens een groot feest op de avond van 8 mei presenteerden alle instituten zich, en konden degenen die er werken elkaar voor het eerst massaal ontmoeten.

Beneden, vlakbij de ingang, had de ingehuurde waarzegster het druk met kaartleggen, en de rondtrekkende goochelaar had steeds een kringetje om zich heen, maar ook boven was er een succesnummer, in een van de talloze kamers langs de galerijen van de Beurs van Berlage. Daar konden feestgangers voor de gelegenheid een relatiehoroscoop laten trekken. Tineke Fokkema en Mieke Reuser van het NIDI, het instituut voor demografisch onderzoek, voerden de geboortedata van het ene stel na het andere in in een computerprogramma.

Planeetstanden én echte echtscheidingscijfers lagen ten grondslag aan deze bijdrage met een flinke knipoog aan het Akademiejubileumthema 'magie van wetenschap'. Verklaren konden de onderzoeksters het niet, maar er lijkt volgens hen een correlatie te zijn tussen de geboortedata van twee partners en de kans dat hun huwelijk stuk zal lopen. Weinigen lieten zich de kans op een huwelijksduurvoorspelling ontzeggen die avond, maar de publicatie in het NIDI-huisorgaan *Demos* is inmiddels breder opgepikt. Dat heeft al geleid tot zeer pittige protesten van astronomen, onder wie Frank Verbunt die in het actualiteitenprogramma *Eén-Vandaag* van 'baarlijke nonsens' sprak. Ook bij veel Akademieleden schoot deze bijdrage in het verkeerde keelgat.

De presentaties van de andere Akademie-instituten waren minder controversieel. Maar iedereen had wel een antwoord op de vraag wat er magisch was aan het eigen instituut. In de grote Berlage Zaal, waar het Leids Barok Ensemble aldoor de Sei Concerti Armonici uit 1740 speelde, sprak de jonge, pas aangetreden voorlichter van het NIAS lyrisch over de herten die

slapen in het groen, 's ochtends vroeg in op het terrein in Wassenaar. Het was daar dat NIAS-fellow Albert Dunning ontdekte dat graaf Unico Wilhelm van Wassenaar de zes desbetreffende concerten componeerde, en niet Pergolesi zoals iedereen dacht.

David Barnouw van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie vond het al magisch dat het NIOD zestig jaar na een oorlog van niet langer dan vijf jaar nog altijd bestaat. 'Laatst was het voor het eerst dat uit een enquête kwam dat 'de oorlog' niet meer voor iedereen de Tweede Wereldoorlog is', merkte hij op aan het kraampje waar een quiz met meerkeuze-strikvragen (of de Britse generaal Slim misschien Trumans hond of Churchills kok was) werd uitgedeeld. Een quiz bleek de favoriete presentatie-invulling van meer instituten, waaronder het Roosevelt Study Center ('Magisch is dat wij een van kleinste instituten zijn, met een van de grootste onderwerpen: de geschiedenis van Amerika') en de Fryske Akademy. Bij die laatste viel onder meer op te steken dat het oudste geschreven Fries uit de dertiende eeuw stamt, en de eerste compleet vertaalde bijbel uit 1943.

Het sfeerrijkst was het intussen in de kelder, bij de prachtige oude kluisen. Dat niet alleen het oog maar ook de neus wat wil, had men begrepen bij het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde. De geurige kruidnagel paste precies bij de mooi belichte foto's en voorwerpen uit Indonesië. De passendste inrichting kwam

van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis: affiches uit hun collectie pasten wonderwel bij het ontwerp van Berlage.

Echte zelfwerkzaamheid bood de installatie 'Poser' van de Virtual Knowledge Studio. Daar wrongen feestgangers zich letterlijk in de gekste bochten om zichzelf te positioneren in de projectie van een plaatje – wat dan weer een nieuw plaatje opleverde. Virtuele schilderijen van een ander kaliber werden de hele avond gemaakt door twee in pijnlijk roze gestoken dames met de langste glitterwimpers ter wereld. In de grote lege schilderijlijst waar ze mee rondsjouwden, lieten grote aantallen echtparen en collega's, tot hele afdelingen aan toe, zich vastleggen op ouderwetse polaroids.

